Egy család magánélete és egy korszak története – a Pulszky-levelezést mutattuk be a Széchényi-könyvesten

2026/09/28

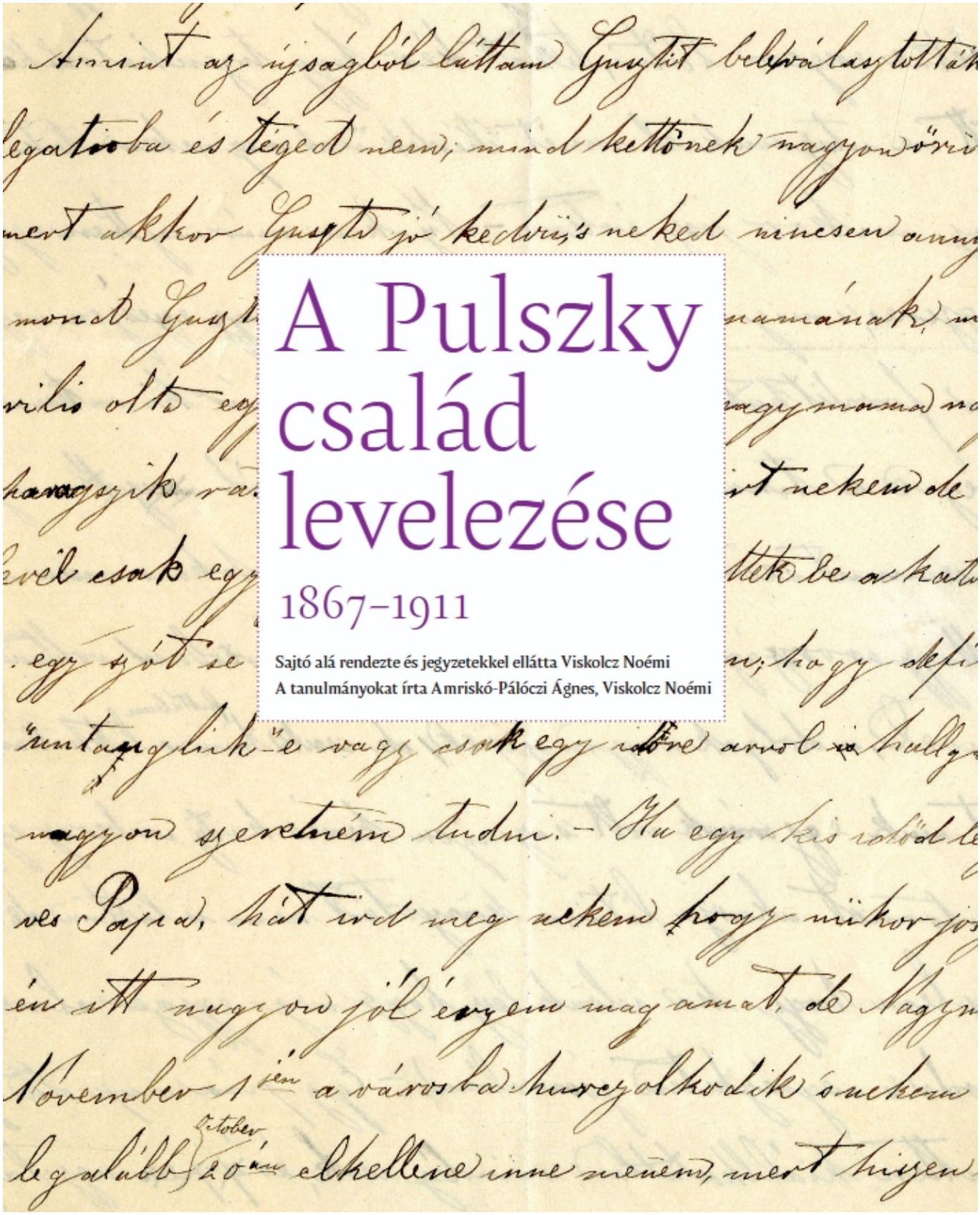
2026. szeptember 24-én *A Pulszky család levelezése 1867–1911* című kötet állt a Széchényi-könyvestek középpontjában.

[1]

2026. szeptember 24-én *A Pulszky család levelezése 1867–1911* című kötet állt a Széchényi-könyvestek középpontjában. A 331 családi levelet közreadó kiadvány nemcsak Pulszky Ferenc és gyermekei mindennapjaiba enged kivételes betekintést, hanem a dualizmus kori Magyarország társadalmi, kulturális és tudományos életének számos rétegét is közelebb hozza az olvasóhoz.

A kötetbemutató beszélgetés résztvevője volt **prof. dr. Viskolcz Noémi,** a Miskolci Egyetem Történettudományi Intézetének egyetemi tanára, a kötet sajtó alá rendezője; **Szentesi Edit** művészettörténész, esztéta, az ELTE HTK Művészettörténeti Intézetének tudományos kutatója, valamint **dr. habil. Tóth Árpád,** a Miskolci Egyetem Történettudományi Intézetének egyetemi docense.

[2]A több mint ötszáz oldalas kötetben közölt leveleket **Pulszky Ferenc és négy gyermeke – Ágost, Károly, Polyxéna és Garibaldi** – váltották egymással 1867 és 1911 között. A forrásanyag nem teljes: a családtagok közötti levelezés egy része az idők során elveszett. Éppen ezért a fennmaradt darabok különösen értékesek, hiszen a magánlevelek olyan hétköznapi részleteket és személyes viszonyokat őriztek meg, amelyek a hivatalos forrásokból sokszor nem rekonstruálhatók.

A beszélgetés egyik fontos kérdése az volt, hogy mire használható történeti forrásként egy családi

levelezés. **Tóth Árpád** társadalomtörténeti szempontból arra hívta fel a figyelmet, hogy a levelekből egyszerre rajzolódik ki a család mint társadalmi intézmény és mint érzelmi közösség. A megszólítások, a testvérek közötti üzenetek, az apa és gyermekei közötti szeretet és gondoskodás olyan területet tesznek kutathatóvá, amelyről a 19. század esetében jóval kevesebb közvetlen forrás áll rendelkezésre.

[3]

[4]

[5]A levelekből ugyanakkor a Pulszky család mindennapi életének tágabb világa is megelevenedik: utazások, kulturális programok, tanulmányok, anyagi és családi ügyek, társas kapcsolatok és a korabeli művelt polgári élet számos részlete jelenik meg bennük. A levelezésből így nemcsak az derül ki, hogy merre jártak a családtagok, hanem az is, milyen koncertekről, eseményekről vagy éppen személyes problémákról számoltak be egymásnak.

Külön figyelmet kapott **Pulszky Polyxéna** alakja is. A források segítségével közelebb kerülhetünk

ahhoz, milyen lehetőségei voltak egy művelt, ambiciózus nőnek a 19. század második felében, hogyan vett részt a társasági és szellemi életben, illetve miként alakította ki saját kapcsolatrendszerét. A levelezés ebből a szempontból a nőtörténeti kutatások számára is értékes forrásanyagot jelent.

Szentesi Edit a Pulszkyak művészeti és gyűjtői kapcsolatrendszerének összefüggéseit is bemutatta. A család története szorosan összekapcsolódott a 19. századi magyar műgyűjtés és múzeumügy történetével: Pulszky Ferenc gyűjtői érdeklődése, európai kapcsolatai és a család emigrációs évei egyaránt hatással voltak a gyűjtemény sorsára. A beszélgetés során az is szóba került, miként kerültek egyes tárgyak később magyar közgyűjteményekbe, miközben a hajdani gyűjtemény más részei szétszóródtak.

[6]

[7]

Az est során a kötet létrejöttének kulisszái is előkerültek. **Viskolcz Noémi** felidézte, hogy a kiadvány többéves kutató- és szerkesztőmunka eredménye. A család soknyelvűsége és a kéziratok változó olvashatósága külön kihívást jelentett, a munkát ugyanakkor nagyban segítette az OSZK-ban őrzött dokumentumok digitalizálása.

A kutatás közben újabb részletek is napvilágra kerültek. Előkerültek például korábban kevéssé ismert, Pulszky Károly életéhez kapcsolódó dokumentumok és fényképek, míg Polyxéna fényképalbumjának mintegy 120 felvétele további kutatási lehetőséget kínál: a képek egy részének szereplőit már sikerült azonosítani, mások azonban továbbra is megfejtésre várnak.

A bemutatott kötet ezért jóval több egyszerű forráskiadványnál. A levelek segítségével egyszerre vizsgálható a családi élet, az érzelmek története, a társadalmi kapcsolatháló, a vallási és kulturális közeg, a művészeti élet és a korszak mobilitása. A fennmaradt források egy rendkívüli család történetén keresztül az Osztrák–Magyar Monarchia világának sajátos korlenyomatát adják. A kiadványt tanulmányok, kronológia, részletes jegyzetapparátus és számos korabeli fénykép egészíti ki.

A Pulszky család levelezése, 1867–1911.
Sajtó alá rendezte, jegyzetekkel ellátta: Viskolcz Noémi.
A tanulmányokat írta: Amriskó-Pálóczi Ágnes, Viskolcz Noémi.
Borító- és könyvterv: Kóbor Szilvia
Kiadja: MNMKK Országos Széchényi Könyvtár, MNMKK Magyar Nemzeti Múzeum.

Megjelenés éve: 2025.
Terjedelem: 538 oldal.

A kötetet **kiadványboltunkban** lehet megvásárolni. [8]
a **Magyar Elektronikus Könyvtárból** szabadon letölthető. [9]
A levelek digitalizált változatai az **OSZK Copia felületén** is elérhetők. [10]

Kapcsolódó tartalom:
Rendkívüli levelek egy rendkívüli családtól – megjelent a Pulszky család levelezése [11]
A Pulszky család levelezése – Széchényi-könyvestek [12]

Szeretettel várjuk önöket a Széchényi-könyvestek
következő rendezvényein is! **[13]**

[14]

[15]

2026/09/28 - 10:55

Forrás webcím: https://oszk.hu/hirek/egy-csalad-maganelete-es-egy-korszak-tortenete-pulszky-levelezest-mutattuk-be_260924

Hivatkozások:
[1] https://oszk.hu/sites/default/files/Szechenyi-konyvestek_260924_04.jpg
[2] https://oszk.hu/sites/default/files/A-Pulszky-csalad-levelezese_1867–1911_borito_forras_mek-oszk-hu.jpeg
[3] https://oszk.hu/sites/default/files/Szechenyi-konyvestek_260924_03.jpg
[4] https://oszk.hu/sites/default/files/Szechenyi-konyvestek_260924_02.jpg
[5] https://fototer.oszk.hu/torteneti-fenykepek/pulszky-ferenc-profilportreja/
[6] https://oszk.hu/sites/default/files/Szechenyi-konyvestek_260924_12.jpg
[7] https://oszk.hu/sites/default/files/Szechenyi-konyvestek_260924_06.jpg
[8] https://oszk.hu/kiadvany/pulszky-csalad-levelezese-1867-1911
[9] https://mek.oszk.hu/27500/27554/
[10] https://copia.oszk.hu/kereso/#t=Levelek&category=Pulszky%20Ferenc&reszgyujtemeny=Csal%C3%A1di%20levelez%C3%A9s
[11] https://www.oszk.hu/hirek/rendkivuli-levelek-egy-rendkivuli-csaladtol-megjelent-pulszky-csalad-levelezese_250701
[12] https://oszk.hu/rendezvenyek/szechenyi-konyvestek_260924
[13] https://oszk.hu/oldal/szechenyi-konyvestek_2026-27
[14] https://oszk.hu/sites/default/files/Szechenyi-konyvestek_260924_09.jpg
[15] https://oszk.hu/sites/default/files/Szechenyi-konyvestek_260924_10.jpg
[16] https://oszk.hu/category/foszotar-es-pozicionalo/hirek
[17] https://oszk.hu/category/foszotar-es-pozicionalo/hirek-cimlapon